

Aktivity Domu Anny Frankové v České republice

Vydávání Zpravodaje Památníku Terezín je sponzorováno programem Matra nizozemské vlády a koordinováno Domem Anny Frankové v Amsterodamu. Dům Anny Frankové se v České republice podílí i na dalších aktivitách. Zasloužil se o českou verzi putovní výstavy „Anna Franková - odkaz pro současnost“, která bude umístěna do poloviny září 2003 v Rychnov nad Kněžnou, poté v Brně. Ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze zhotovil také výstavní panely „Příběh dítěk - kresby dítětí z terezínského ghettu“. Jedná se o pět panelů, z nichž jeden předkládá životopis Friedl Dicker-Brandejsové, malířky, pod jejímž vedením mnoho dílků obrazků v ghettu vzniklo. Další čtyři panely obsahují obrázky terezínských dětí rozdělených do osmi tematických celků (Život v protektorátu, transporty do Terezína, život v Terezíně,...). Po válce bylo nalezeno na 4500 dílků kreseb, které jsou dnes uloženy v Židovském muzeu v Praze a staly se známými po celém světě. Výstava dílků kreseb z Terezína je v současné době využívána jako doprovodná k výstavě o Anně Frankové.

Putovní výstava o Anně Frankové, Muzeum getta, Terezín
The travelling exhibition about Anne Frank, Ghetto Museum, Terezín

Ohlédnutí zpět - Semináře pro pedagogy „Jak vyučovat o holocaustu“

V únoru a v březnu probíhly v Praze a v Terezíně dva semináře „Jak vyučovat o holocaustu“. Zúčastnilo se jich 111 českých pedagogů. Kromě přednášek a workshopů měli účastníci možnost zhlédnout také představení na motivy díla Jieho Weila „Žalozpí v za 77 297 obětí“ v provedení divadelního souboru Miriam z Prahy. Další tyto semináře probíhnou na jaře 2004.

Prezentace internetové stránky www.holocaust.cz, vpředu její autor Michal Frankl z Institutu Terezínské iniciativy, seminář „Jak vyučovat o holocaustu“, březen 2003

Presentation of the webpage www.holocaust.cz, at the front the author Michal Frankl from the Institute of the Terezín Initiative, seminar "How to teach the Holocaust", March 2003

The activities of the Anne Frank House in the Czech Republic

The publishing of "Newsletter" for the Terezín Memorial is sponsored by the Dutch Government's "Matra program" and coordinated by the Anne Frank House in Amsterdam. The Anne Frank House participates in other activities in the Czech Republic. It played a large part in creating the Czech version of the mobile exhibition called "Anne Frank, the Legacy for the Present" which will be in Rychnov nad Kněžnou until the middle of September 2003, then later in Brno. In cooperation with the Jewish museum in Prague, they also created exhibition panels called "The Tale of Children - drawings by children from the Terezín ghetto". The exhibition is of five panels, one of which displays the life of Friedl Dicker-Brandejsová, a painter, under whose leadership many children's pictures were created. The other four panels include pictures of Terezín children divided into eight thematic parts (Life in the Protectorate, Transports to Terezín, Life in Terezín...). After the war, 4,500 of these drawings were discovered and are now filed in the Jewish Museum in Prague, having become famous throughout the whole world. The exhibition of children's drawings from Terezín is presently used as an accompaniment to the exhibition about Anne Frank.

A look back - Seminars for teachers "How to Teach the Holocaust"

In February and March 2003 two seminars were held in Prague and Terezín entitled "How to teach the Holocaust." 111 Czech teachers participated. As well as lectures and workshops, the participants had an opportunity to see the performance based on the work of Jiří Weil "Elegy for the 77,297 victims" which was performed by the "Miriam" theatre company from Prague. More of these seminars will be held in spring 2004.

Představení divadelního souboru Miriam, seminář pro pedagogy „Jak vyučovat o holocaustu“, březen 2003

Performance of the theatre company Miriam, the seminar for the teachers "How to teach the Holocaust", March 2003

Jom Ha' Šoa

Dne 29. dubna 2003 zahájil Jan Munk, ředitel Památníku Terezín, v půdním divadle bývalých Magdeburškých kasáren vzpomínkovou akci na oběti holocaustu, Jom Ha'Šoa. Zúčastnili se ji představitelé židovských obcí, politického a kulturního života a desítky pozvaných občanů, aby společně uctili památku těch, kteří hrůzy holocaustu nepřežili.

Již od roku 1991 je v Terezíně v tento památný den předčítána stovka jmen z celkového počtu 35 000 lidí, kteří zemřeli v letech 1941 - 1945 přímo v terezínském ghettu. Tento rok byla jména čtena paní Dagmar Liebllovou, předsedkyní Terezínské iniciativy, a panem Pavlem Wernerem. Oba jsou bývalými vězni ghett.

Jom Ha' Shoah

On April 29th 2003, Jan Munk, director of Terezín Memorial, opened a memorial event to the victims of the holocaust entitled Yom Ha' Shoah in the attic theatre of the former Magdeburg Barracks. The representatives of Jewish communities, political and cultural life and dozens of invited residents participated together to honour the memory of those who did not survive the terrors of the Holocaust.

Since 1991, on this memorial day there is a commemorative reading in Terezín of a hundred of the names from the total number of 35,000 people who died in the Terezín Ghetto between 1941 and 1945. This year the names were read by Dagmar Lieblová, the chairman of the Terezín Initiative and by Pavel Werner Both are former prisoners of the ghetto.

Jom Ha' Šoa, čtení jmen v půdním divadle bývalých Magdeburškých kasáren duben 2003

Yom Ha' Shoah, reading of the names at the attic theatre of the former Magdeburg Barracks, April 2003

Co plánujeme?

10. 7. 2003 Vernisáž výstavy fotografií, soch a gravitovaného skla, Rossie Potter, Flor Kent a Patrik Ayre; Muzeum getta, Terezín

14. 8. 2003 Vernisáž výstavy grafik Wojtka Polycyna; předstávily kina v Malé pevnosti

23. 9. 2003 Divadelní představení „Brundibár“ k šedesátému výročí od prvního uvedení opery v ghettu dne 23. 9. 1943 v prostorách Magdeburškých kasáren; půdní divadlo bývalých Magdeburškých kasáren, Terezín

What are we planning?

10.7.2003 Opening of an exhibition of photographs, statues and gravitated glass by Rossie Potter, Flor Kent and Patrik Ayre: Ghetto Museum, Terezín.

14.8.2003 Opening of exhibition of graphic arts by Wojtek Polycyn: Foyer of the cinema in the Small Fortress.

23.9.2003 Theatre performance of „Brundibár“, on the 60th Anniversary of the first performance of the opera in the ghetto on the 23.9.1943 in the Magdeburg Barracks: Attic Theatre, the former Magdeburg Barracks, Terezín.

Kontakty - Contacts

Adresa - Address
PAMÁTNÍK TEREZÍN, Národní kulturní památka
Principova alej 304, 411 55 Terezín
Malá pevnost - Small Fortress

tel.: 416-782 442, 416782131, fax: 416-782 245
Muzeum getta - Ghetto Museum
tel.: 416-782 576, fax: 416-782 993
Magdeburšká kasárna - Magdeburg Barracks
tel.: 416-782 949
Sředisko setkávání II. - Meeting Centre II.
tel.: 416-782 654

Vydává - Published by
Památník Terezín, Česká republika
Dům Anny Frankové, Nizozemí
Anne Frank House, The Netherlands
2003

www.pamatnik-terezin.cz

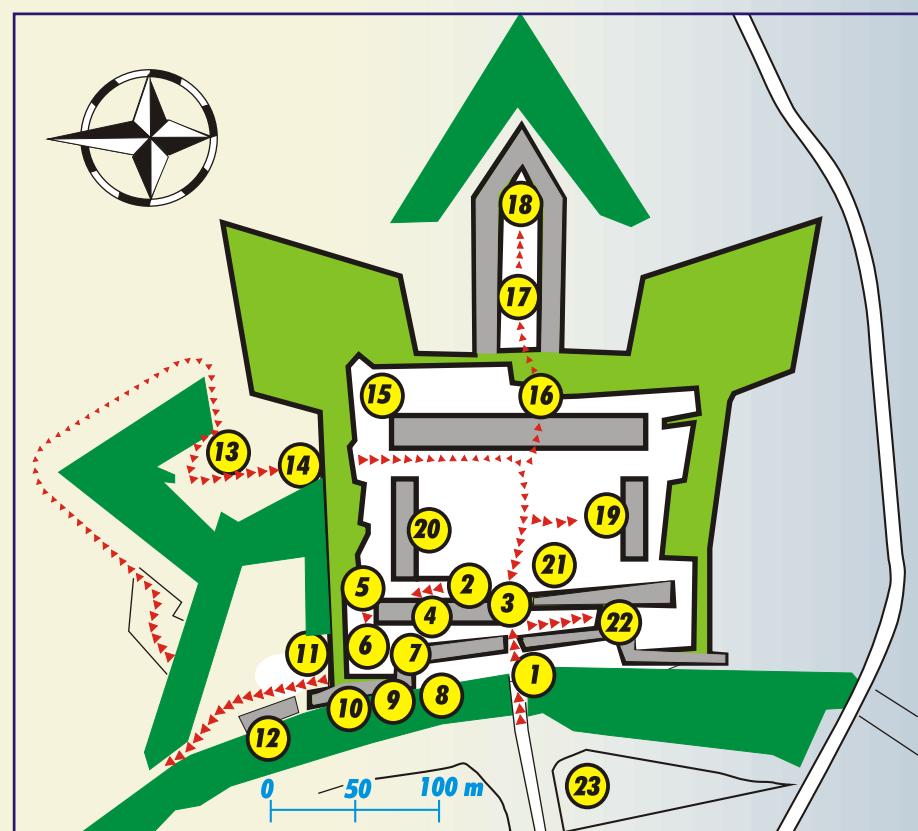
Odpovědný redaktor - Editor:
Mgr. Naděžda Štulcová;
stulcova@pamatnik-terezin.cz
Foto - Photos:
Památník Terezín
Anglický překlad - Translation
Alastair Millar
Výtvarné zpracování - Design:
Miroslav Veselý, František Hejda
look@look.cz

ZPRAVODAJ NEWSLETTER

Vzdělávací a informační bulletin
EDUCATIONAL AND INFORMATIVE BULLETIN

Plánek policejní věznice gestapa
umístěné v Malé pevnosti
v letech 1940 - 1945

The map of the Gestapo police
prison situated in the Small Fortress
1940 - 1945

Památník Terezín / Terezín Memorial
Dům Anny Frankové / Anne Frank House
2003

Byli tu před námi**Policejní věznice gestapa v Malé pevnosti**

Malá pevnost vznikla v 18. století jako součást fortifikačního systému Terezína. Od samého počátku byla využívána jako vězení. Od června 1940 do května 1945 zde existovala policejní věznice pražského gestapa. Prošlo jí celkem 32 000 osob, z toho 5 000 žen. Ženský oddíl lén vznikl v roce 1942.

V roce 1940 počet vězňů dosahoval 150, v následujícím 600 a v roce 1942 stoupal na dvojnásobek. V letech 1943-44 nejvyšší stav dosáhl asi 2000 a v posledním roce války až 5500 osob. Z hlediska národnostního považovali Češi, ale byli zde také obětí SSSR, nasazení Poláci, skupiny britských zajatců a francouzských rukojimích, také osoby různých národností z evakuacích transportů. Malou pevnost prošlo asi 1500 Židů, považní z území protektorátu.

Přibližně polovina osob byla uvinuta za účast v odbojovém hnutí. Dalšími důvody byly pracovní pěstupky (14%), různé individuální projevy odporu (12%), podpora perzekvovaných osob (7%) a porušování protizákonitých předpisů a nařízení (6%).

Věznice měla průchozí charakter. Asi 30% vězňů bylo deportováno do koncentračních táborů a dalších 20% pěstáno soudem. V terezínské Malé pevnosti zahynulo v důsledku těžkých životních podmínek, vysilující práce, nemoci a týrání asi 2600 vězňů, z toho přibližně 250 bylo popraveno.

Malá pevnost - legenda

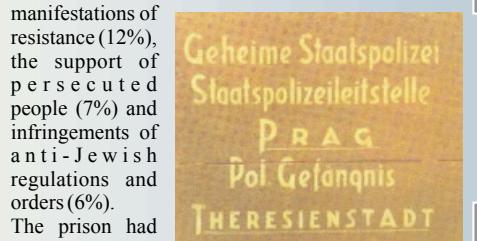
1. Vstupní brána
2. Správní dvůr
3. Přijímací kancelář
4. Kancelář velitele věznice. Tuto funkci po celou dobu války zastával Heinrich Jöckel, známý mezi vězni svou krutostí. V roce 1946 byl za své zločiny odsouzen a popraven
5. Brána s nápisem „Arbeit macht frei“ (Práce osvobozuje) se vchází na I. dvůr
6. I. dvůr je rozdělen na bloky A a B, v nichž je 17 hromadných cel a 20 samotek. Do tzv. ruské cely (č. 1) přicházeli sověti oběť, do cel č. 2 a 3 Židé zatěžení za politickou činnost nebo nedodržování protizákonitých nařízení. S oběma skupinami bylo obzvláště nelidsky zacházeno
7. Samotky
8. Koupelna a odsvěvárna
9. Marodka, v níž o nemocné pečovali lékaři z oddílu vězňů
10. Tzv. vznáš holírna, jež byla do této podoby upravena v roce 1944 a měla ukazovat, jak se ve věznici dbá o hygienu
11. Márnice, do níž se ukládala tiula umučených vězňů. Od konce roku 1942 byly zeměli spalování v terezínském krematoriu
12. Nemocniční blok (Krankenrevier). Ke konci války zde v hromádkách umíraly na tyfus stovky vězňů
13. Popraviště. V Malé pevnosti se začalo popravovat v roce 1943. Bylo zde zasteleno asi 250 vězňů. Nejvíce poprava (52 osob) probíhala v květnu 1945. Šibenice bylo použito pouze jednou k popravě vězňů
14. Brána smrti, kterou byli vězni pováděni na popraviště
15. Bazén, vybudovaný v roce 1942 jako protipožární nádrž, sloužil rodinám dozorců ke koupání
16. Brána ke čtvrtému dvoru. S jeho výstavbou se započalo v roce 1943
17. Na IV. dvoře bylo v nových betonových hromadných celách vězni až 3000 lidí. Samotky na IV. dvoře byly v roce 1945 používány jako hromadné cely

They were here before us**The Gestapo police prison in the Small Fortress**

The Small Fortress was founded in the 18th century as part of the fortification system of Terezín. From the very beginning it was used as a prison. From June 1940 to May 1945 it was a police prison run by the Gestapo based in Prague. 32,000 people passed through the Small Fortress, including 5,000 women, the women's section being established in 1942.

In 1940 the number of prisoners was 150, rising to 600 in the following year and doubling in 1942. In 1943-44, numbers reached approximately 2,000 and in the last year of the war increased to 5,500 people. From the point of view of nationalities, the majority were Czechs but there were also citizens of the USSR, Polish forced labour, groups of British and French prisoners of war as well as people of various nationalities from "evacuation transports". 1,500 Jews passed through the Small Fortress, mainly from the territory of the Protectorate.

Approximately half the people were imprisoned for participation in resistance movements. Other reasons for imprisonment were work offences (14%), various

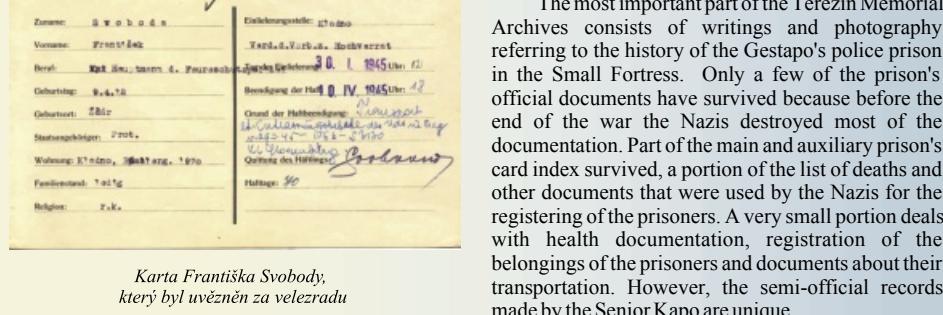
Tabule s oficiálním názvem věznice
Board with the official name
of the prison

18. Zde byly po nezdáném útoku na kolika vězňů popraveny pro výstrahu etiety osoby
19. V kasárnách SS byl ubytován 120členný strážní oddíl SS
20. V tzv. Panském domě bydlel velitel věznice a několik dozorců s rodinami
21. II. věžový dvůr s dílnami a několika celami
22. III. dvůr byl od června 1942 vyřízen pro ženy. V roce 1944 zde byl přechodně ubytován první pracovní transport pro KT v Litoměřicích
23. Národní hřbitov vznikl postupně v letech 1945-58. Jsou na něm uloženy ostatky asi 10 tisíc obětí z Malé pevnosti, terezínského getta a koncentračního tábora v Litoměřicích

Z archivu Památníku Terezín**Evidenční štítek vězně policejní věznice gestapa**

Podstatná část archivu Památníku Terezín je tvořena písemnostmi a fotografiemi vztahujícími se k historii policejní věznice gestapa v Malé pevnosti. Úředních dokladů se však dochovalo jen málo, protože koncem války zničili nacisté veškerou dokumentaci. Patří k nim část hlavní a pomocné věžové kartoték, zlomek uměrných listů a dalších dokladů sloužících k evidenci vězňů. Nepatrno mít různé záznamy o vězni, které vedl kápo věznice.

Snímek představuje evidenční štítek vězni, který obsahuje jeho osobní údaje, místo odkud do Terezína putoval a také způsob ukonečení vězni, často rovněž původní zatěžení. Tyto štítky vyzložovaly zpravidla vězni zámořské věznice, kde také byly uloženy.

From the Archives of the Terezín Memorial.**Prisoner registration card of the Gestapo police prison**

Karta Františka Svobody,
který byl uvězněn za velezradu
Card of František Svoboda,
who was arrested for the high treason

Umělecké projevy vězňů**v policejní věznici gestapa v Malé pevnosti**

Policejní věznice gestapa v Malé pevnosti měla charakter průchozího tábora, což bránilo vytvoření sevěřových kolektivů. Nebránilo to ale duchovnímu a kulturnímu životu v celách. Přežít k uměleckým projevům měli vězni ve věcech po práci, kdy byly celty uzavřeny. V těchto volných chvílích se mohli zabývat různými činnostmi.

Výtvarné projevy, stejně jako zpívání, psaní motáků či organizování odborných přednášek byly v Malé pevnosti tvrdi trestány. Vězňům hrozily vysoké tresty

za pouhé nalezení tužky. Přesto se však dochovalo několik set kreseb. Vězni neměli dostatek papíru a navíc nutnost schovávat kresby před dozorce vedle k tomu, že vězna dochovaných kreseb má velmi malé rozdíly.

V Malé pevnosti byli vězni tehdy již známi malíři, jako například Alois Bučánek, Ota Matoušek či Karel Štich. Kromě nich vznikly, leckdy i svá první díla, nadaní lidé různých profesí, kteří se výtvarným uměním nikdy nezabývali. V portrétech, karikaturách spolu s vězni, kresbách celých výjevů z každodenního života zaznamenávali malíři důležité události, své myšlenky, pocity a stesk po domově. Mnoho z těchto umělců zůstane již navždy v anonymitu, neboť se nedochovaly pátrání důkazy jejich tvorby.

Kromě legálního zde vznikala i oficiální tvorba, a to ve věžových dílnách. Úkolem malířů bylo portrétovaní rodin dozorců a malba obrazů podle jejich představ.

Z galerie malířů**policejní věznice gestapa**

Jedním z malířů tvůrců oficiální i legální tvorby byl doktor teologie Miloš Bič (*1910).

Před válkou působil jako českobratrský farář v Domažlicích. V květnu 1940 byl za účast v odboji zatčen a do konce války prošel mnoha věznicemi, káznicemi a koncentračními tábory. V Malé pevnosti Terezín byl vězni v letech 1943-1944.

Jeho oficiální tvorba v dílnách spočívala především v návrzích pohyblivých hraček, podle kterých se pak ve věžových dílnách samotné hračky vyráběly.

Z legální tvorby se dochovaly portréty spolu-

Miloš Bič: Před nástupem (PT 2343)
Miloš Bič: Before the roll-call (PT 2343)

vězňů, kresby interiérů cel a věžové prádelny. S detailní dokumentární věností zachytily vězni práci v prádelně či jídle na celách.

Dokumentární i výtvarní nejcennější soubor kreseb z Malé pevnosti zanechal malíři-samouk Josef Kylies (*1890 - †1946).

Po udání informátorem gestapa byl v září 1944 zatčen a vězni v Kladně. Odtud byl v květnu 1945 převezen do Malé pevnosti. Od poloviny března 1945 byl vězni v IV. dvoře na cele č. 41 a v posledních dnech války onemocněl skvrnitým tyfem. V důsledku podlomeného zdraví umírá v roce 1946 po krátké nemoci na záni tpic.

Kreslil na listky z bloku či toaletní papír. Mezi jeho kresbami jsou portréty spolu s kresbami zábrany vězňů na cele. Vězna kresby je datována, signována, označena číslem čísla a portréty také jménem vězni. Ze spolu s vězňem zachytily Kylies mimo jiné profesora Karla Štípla, malíře Františka Bidla či sochaře Aloise Bučánského.

work when the cells were closed. In these free moments, prisoners could occupy themselves with various activities.

Self-expression through drawing or painting, as well as through singing, writing or organising special lectures, was severely punished. Prisoners were threatened with extreme punishments for such crimes as merely finding a pencil. Even so, several hundred drawings remain. Prisoners did not have enough paper and furthermore the necessity of hiding drawings from the guards meant that most of the remaining pictures are of very small proportions.

In the Small Fortress several well-known painters were imprisoned, such as Alois Bučánek, Ota Matoušek and Karel Štich. As well as them, several artists created their first works in the prison, talented people of different professions who had never previously engaged in graphic arts. In the portraits, caricatures of fellow prisoners, drawings of the cells and the scenes of everyday life, they recorded important events, as well as their thoughts, feelings and homesickness. Many of these artists will stay anonymous forever because of a lack of direct evidence with which to connect specific artists to specific pieces of work.

Apart from the "illegal" creation of works of art, official works were created as well in the prison's workshops. The task of the painters was to portray the families of the guards and to paint pictures dreamed up by the imaginations of the guards.

From the gallery of painters**imprisoned in the Gestapo police prison**

One of the painters creating official and "illegal" art was the doctor of theology Miloš Bič (1910). Before the war he worked as a protestant priest in Domažlice. In May 1940 he was arrested for participation in a revolt and he passed through many prisons and concentration camps until the end of the war. He was imprisoned in the Small Fortress in the years 1943-1944.

His official production in workshops consisted mainly of designs for movable toys, which were produced in the prison's workshops in accordance with his ideas.

Of his unofficial works, we still have portraits of his fellow-prisoners, drawings of interiors of cells and the prison's laundry. His pictures capture the prisoners during their work in the laundry or eating in their cells with documentary accuracy.

The self-taught painter Josef Kylies (1890-1946) left the most valuable set of drawings of life in the Small Fortress from both the artistic and documentary points of view. After betrayal by a Gestapo informant, he was arrested in September 1944 and imprisoned in Kladno. From there he was transported to the Small Fortress. From the middle of March 1945 he was kept in prison in Courtyard IV in cell number 41 until, during the last days of the war, he fell ill of "ship-fever", a form of typhoid. As a result of broken health he died in 1946 after a short illness, of an inflammation of the lungs.

He drew on notepad sheets or toilet paper. Among his drawings there are portraits of fellow-prisoners and group-pictures of prisoners in their cells. Most of the drawings are dated, signed, marked with a cell-number, and portraits are also marked with the name of the prisoner. Of his fellow-prisoners, he drew professor Karel Štípl, the painter František Bidlo and the sculptor Alois Bučánek among others.